

TONSÄTTAREN

3 2003

Ord- föranden har ordet

Foto: Nicke Johansson

Skall staten stå för fiolerna?

”Bör kulturstödet slopas?” frågar man sig i TV-programmet Debatt (Svt1 23/9). ”Javisst!” anser en rosenkindad muf-yngling, liksom den käcka luf-flickan. Man kan söka andra vägar för finansiering av smal kultur, sponsring eller varför inte söka efter mecenater? Underförstått är att kulturarbetarna är slöa och ovilliga till att söka andra lösningar än den statliga finansieringsvägen. En tanke är att med ändrad skattelagstiftning, som möjliggör avdrag för bl.a. kultursponsring, kommer företag och rika personer gladeligen att ösa pengar över kultursektorn. En annan tanke är höjda biljettpriiser. Det statliga stödet till kulturen är orättfärdigt därför att det styr folks kulturkonsumtion och därtill möjliggör det en överkonsumtion av kultur eftersom man utan dessa stöd-pengar inte skulle ha råd att konsumera en sådan förskräcklig mängd kultur. I undervegetationen av kulturstödsdebatten, görs understundom gällande att kulturyttringar som inte är självbärande inte skall stödjas – kulturmarknaden bör vara självreglerande.

Varför är det ingen som ställer liknande frågor när det kommer till företagsstöd, etableringsstöd, exportstöd, lokaliseringstöd och transportstöd? Ska vägar utanför storstadsregionerna underhållas? Det är ju i alla fall ingen som kör där. Den som får hjärtinfarkt och tjänar över brytpunkten bör betala för sjukvård efter bärkraft, tjänar du mindre ges bara vård upp till en kostnad motsvarande inbetald skatt. Avgiftsbelägg all vård som är relaterad till alkohol, tobak och droger! Sådana skador är självförvållade. Slopa all forskning som inte garanterat ger en avkastning inom tre år. Eller varför inte slå till med den ultimata besparingen – skrota solidaritetstanken och inför ett strikt lönsamhetskrav i all offentlig verksamhet? Eliminera alla icke lönsamma människor, långtidssjuka, förtidspensionärer, människor med kroniska sjukdomar, besvärliga oliktankare, ointelligenta, sexuella minoriteter, invandrare, fula, halta och lytta - och framförallt - kultureliten.

Jag är övertygad om att paradiset befolkas enbart av lyckliga och vackra människor som bara är intresserad av stömlinjeformad Coca-cola och Disney-kultur.

Bygg paradiset nu – dumpa böset i Atlanten.

Sten Melin
Ordförande

P.S. För fiolerna står violinisterna själva, utan avdragsmöjlighet. D.S.

INNEHÅLL

Ordföranden har ordet 2

Musikfunderingar N° 3 2003 3
Fredrik Österling

GAS-festivalen 4 - 5
Marie Samuelsson

Varför har vi musik? 6
Gunnar Valkare

Konserter och uruppföranden..... 8

TONSÄTTAREN

Tidningen Tonsättaren ges ut av Föreningen svenska tonsättare och kommer ut med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare Sten Melin
sten.melin@fst.se

Redaktör Marie Samuelsson
marie.samuelsson@fst.se

Layout Astrid Öman
astrid.oman@fst.se

Adress FST
Box 27327
102 54 STOCKHOLM

Tel 08-783 95 90

Fax 08-783 95 40

Omslagsbild: Medverkande i GAS-festivalen
vänster: Lotta Melin, Foto: Olofbright
överst, höger: Zeitkratzer
underst, höger: Barry Guy, Foto Pascal Bichain

Tidskriften är gratis. Prenumerationsärenden hänvisas till ovanstående adress och telefonnummer.

MUSIKFUNDERINGAR N° 3 2003

I serien ”Musikfunderingar, där tonsättare författar krönikor om verk ur en tidigare generation, har denna gång Fredrik Österling lyssnat på musik av Dag Wirén.

Den omstörtande Dag Wirén

Ibland återkommer jag i tanken till Dag Wiréns berömda uttalande: ”Jag tror på Bach, Mozart, Nielsen och den absoluta musiken”. Den absoluta musik han talar om är ju en helt annan än den man idag oftast råkar på. ”Absolute music 1, 2...”. Nej, Wirén hade ingen aning om att samlingsplattor med blandade dansband och artister skulle komma att rymmas under den rubriken. För i hans värld betydde det något helt annat. ”Absolut musik” kan sägas vara ett verk som endast refererar till sig självt och till sitt musikaliska material - inte till något som helst utommusikaliskt. Musik, helt enkelt; den osminkade versionen som inte filterats genom säljkampanjer och styling.

(som en urtida explosionsmotor briserar musiken rakt in i örat. Fiolens oktaver blir till en rustikt raffinerad pistongrörelse. Jag skickas in i värld av energier och framåtriktning - Stråkkvartett nr 4, sats V)

Man talar ofta vördnadsfullt om den ”absoluta musiken”, ungefär som om den var en musikens dokumentärfilm; en musik som redovisar det som ”verkliga händer”, utan yttre påverkan. En sorts av gud given musik. Detta sätt att betrakta musiken kommer nog mer av en djupt känd respekt för mästerverket än av en insikt om vilka bevekelsegrunder, tidsströmmar och val som alltid existerar före den första taktens första ton. Om musiken höjer sig över den privata sfären, om banaliteterna viker för de nya insikterna, så är det naturligtvis i första hand ett resultat av personliga val.

(likt en människa som talar ur minnet vecklar det lilla motivet ut sig, blir till sin dramatiska motsats, växer till sin tiodubbla storlek. Infäll visar sig först senare ha varit planerade dramaturgiska inpass, lika men ändå olika sig själva. Symfoni nr 3)

Wirén var ingen avantgardist. Han företrädde en hållning som inte i första hand hyllade uppfinningens princip eller det lineära utvecklingstänkande som genomsyrade (och genomsyrar) så väl industri, militär, samhälle som konst i vår tid. Att döma av hans musik, trodde han mer på den guideade turen än på äventyrsresan. Men gör man sig mottaglig för den utgångspunkten hittar man likafullt (mitt i det kontrollerade och det aristokratiskt distanserade) en blodfull närvaro. Här är någon som vill säga något. Med idéassociationen som teknik, garanterar han lyssnaren en logiskt genomlyst resa; men var den slutar kan man inte från början vara säker på.

Metamorfosen äger endast gradvis rum; ett äpple blir en älg - med hjälp av en subtil överföring av idéer till nya bilder och tankar.

(Folkoperans uppsättning av Puccinis Tosca: redan i första akten, då kärleken mellan Cavaradossi och Tosca presenteras, låter regissören detta utvecklas till ett samlag som kulminerar på Toscas höjdtoner. Komiken tar över. Vi skrattar eller vrider generat på oss åt det frustande studentikosa greppet. Magin är borta och ersatt med förvirring över operaformen. Ingen förstår något längre - men på ett skojigt sätt...)

Mitt under ett förspel till scenen i cellen, då musiken strävar efter att etablera en mångfald känslor, tankar och riktningar, låter regissören en korist sticka in huvudet och blåsa i en flärp. Kanske var förspelen för långt? För tråkigt?)

Lyssnande -till skillnad från hörande handlar om att göra sig känslig för att ta emot olika uttryck, olika nivåer av resonans och artikulerande. Det är därför Dag Wiréns musik har potential att vara mer omstörtande konst än den (exempelvis) Selimovic ger uttryck för i sin version av ”Tosca”.

Jag tror att musikens beståndsdelar blir betydelsebärande först då någon vill att de ska vara det - i ett slags empatisk motrörelse. Den musikdramatik som utvecklar sig i sinnena fordrar på något sätt att man önskar att den ska existera. Musikens väsen tycks därmed vara lika skört som tron på tomten eller småknytt. Och där någonstans hittar vi Dag Wiréns musik. En musik utan flärpar. Om man vill.

Dag Wiréns musik finns bl.a tillgänglig på Phono Suecia-serien Modern Classics (PSCD 716). Två av hans stråkkvartetter (n:o 3 och 4) finns också på Phono Suecia (PSCD 16).

GÖTEBORG ART SOUNDS 2003

Festival för Ny Musik 11-19 Oktober 2003

För tredje gången arrangeras Göteborg Art Sounds "GAS-festivalen". Festivalen har utmärkt sig i musik- och konstlivet genom sin ovanliga programsättning.

Festivalchefen Anders Hultqvist berättar att idén med att skapa en bredare form, har funnits som en övergripande tanke sedan starten.

- Den första festivalen var mer eller lik en traditionell konstmusikalisk kammarmusikfestival med inslag från andra musikområden som t ex DJ kulturen. I årets festival

Fotograf: Michael Hogan

Martin Tétreault - Dj

har GAS en mer jämbördig fördelning mellan de olika musikformerna och programmet innehåller komponerad kammarmusik, improviserat, sound-art, performances, noise, installationer, video- och ljudkonstverk, experimentell jazz, dans m.m. GAS är ju från början ett initiativ från konstmusikhållet, säger Anders Hultqvist, och menar att musikaliskt framåtsyftande former behöver ett större samtalsrum.

- Den största "cross-over"-tiden är kanske förbi, när man lät mera tra-

Foto: Maria Rex

ditionella konstformer mötas i olika konstellationer, eller vara bredvid varandra. Nu har det lugnat ner sig och de olika uttrycken finns oftare inarbetade inom en musikgrupp. Det är fler som arbetar med att i sin repertoar blanda t ex improvisation, komponerade kammarmusikverk och t ex noise. Det finns en äkta kreativitet i detta.

Exempel är gruppen Zeitkratzer från Berlin, som själva beskriver att de arbetar med musikstilarna nutida komponerad konstmusik, elektronisk musik, fri improviserad musik, jazz, experimentell rock, noise, ambient, etc. Där ingår klassiskt skolade musiker och improvisationsmusiker. Två ljus- och ljudansvariga ingår också som medlemmar i gruppen. Ett annat exempel är FEED: Magnus Andersson, Mats Gustafson, Raymond Strid och Andreas Berthling som spelar specialkomponerad musik med improvisation.

Anders Hultqvist talar om en utveckling där musiker spelar friform jazz lika naturligt som Bach.

- I festivalen ingår också ett tema där improvisation och/eller nutida konstmusik möter barock. Som exempel på detta kan nämnas Barry Guy och violinisten Maya Homburger som gör ett program tillsammans med barockensemblen Corona Artis, samt Ensemble Mas konsert som spänner från barock till nyskriven konstmusik.

Peter Eötvös, som är nybliven konstnärlig ledare för Göteborgs Konserthus, leder en konsert i konserthuset samt deltar även som dirigent i två verk i en konsert med ensemblen Gageego.

- För att inte bara presentera musikerna har upphovsmännen en egen sida i programboken. Nu när jag ser alla

deras namn och spännvidden från t ex Francois Couperin till John Cage, Maja Ratkje och Lee Ranaldo, då tycker jag att det är väldigt kul, fortsätter Anders Hultqvist.

Något om festivalens bredd säger väl också antalet presenterade upphovsmän (50) och spridningen på alla de scener man använder; jazzklubben Nefertiti, Pusterviksteatern, Artisten, gator och

Dhafer Youssef, sångare och oud-spelare

torg, Göteborgs Konserthus, Göteborgs Konstmuseum samt en regional spridning i Bohuslän och Konserthuset i Vara.

- Publikens ingår i samtalet, fortsätter Anders Hultqvist, festival-tanken är att om man breddar olika genrer

och bänder upp gränserna för olika slags musik, breddas förhoppningsvis publiken. Vi når samtidigt publik i olika åldrar, vilket vi också ser som en vinst.

- Musikstilar har dock starka identitetsupplevelser och vi arbetar för att få ner trösklarna. Men det räcker väldigt långt att stampubliken på ett ställe ser att de olika programpunkterna ingår i festivalprogrammet som helhet, även om inte alla går på allting. Vi har fått många positiva reaktioner på det.

Marie Samuelsson

Programmet 11-19 oktober 2003

I programmet ingår även en seminarie- och workshopserie med paneldebatter där huvudtemat blir att diskutera konstnärlig forskning. För utförligt festival program se www.gas-festival.com

Tjuvstart fredag 10 oktober

19.30 Stenpiren **Kulturnattainvigning** av GAS/ Magasin 2

20.00 Pusterviksteatern **Kulturnattaprogram** bl a Midaircondo, Läder, HOW, Sten Sandell och PA Nilsson, Audio Laboratory och Blue Kindergarten.

Lördag 11 oktober

17.00 Pusterviksteatern **invigning av GAS-festivalen** samt vernissage på installationer av Christian Partos och GruppEn, Attackopera med Vox

18.00 Pusterviksteatern **Zeitkratzer/Berlin Musik** av Bertoncini, Collins, Ott, merzbau, O'Rourke, Rinaldo och Sharp

21.00 Nefertiti Jon Balke - Magnetic North Orchestra/Oslo

23.00 Pusterviksteatern **Moving Sounds Club VJ/DJ** med Ali Momeni, Michela Ledwidge, Kurt Ralske och Åke Parmerud samt Metric Landmarks

Söndag 12 oktober

13-17 Pusterviksteatern **Konst/musik video-matiné**

19.00 Pusterviksteatern **9 swans repeat/Göteborg Ryo Co/Tokyo**

21.00- 02.00 **Hamngatans Restaurant och Bar, Norra Hamngatan 12 LK-TRD** i samarbete med Göteborg Art Sounds presenterar: Live: Sophie Rimheden [mitek] med live video av 0,10 Grafik Live: Contemporary Punk Unit [ideal] Djs: Combinetor, David & o2

Måndag 13 oktober

kl 12.10-13.00 Lunchkonsert **Artisten Musikhögskolan Percussion Ensemble** Dir: Einar Nielsen Twine och Stonewaves av Rolf Wallin

15-16.30 **Artisten Sal A 505 Seminarium: Rolf Wallin**

19-23 Pusterviksteatern **Barry Guy och Maya Homburger/Irland** möter **Corona Artis/Göteborg. Musik** av Bach, Biber och Guy, FEED/Stockholm: Magnus Andersson, Mats Gustafson, Raymond Strid och Andreas Berthling. Musik av Erik Peters: **Infantile Omniscience**, Björn Bjurling: **Emotions**

Tisdag 14 oktober

kl 12.10-13.00 Lunchkonsert **Artisten Nykomponerat Musik för flöjt, cello, piano och elektronik samt bandstycken. Nyskrivna verk av kompositionsstudenter med musikerstudenter**

16.15-17.45 **Artisten A 502 Seminarium/workshop: Maya Homburger** Studenter arbetar med verk för violin och gamba av JS Bach

20.30 Nefertiti **Jonny Axelsson/Stockholm Musik** av Rehnqvist, Wolff, Olofsson, Volans och Lupone

22.00 Nefertiti **Jeck-Tétreault-Yoshihide/Liverpool-Montreal-Tokyo**

Onsdag 15 oktober

kl 12.10-13.00 Lunchkonsert **Artisten Improvisationsstrategier Varifrån börjar resan? Vart är vi på väg? Ett begynnande improvisatoriskt projekt med Carl-Axel Hall, Einar Nielsen och Robert Schenck, samtliga musiker och lärare vid Musikhögskolan**

15-16.30 **Artisten A 505 Seminarium: Konst som forskning. En paneldebatt kring konstnärliga fakulteten**

19.00 Pusterviksteatern **Ensemble MA** med Ibba Andersson/Stockholm Musik av Bach, Backman, Carter, Boulez och Schönberg (i samarbete med Göteborgs Kammarmusikförening)

21.30 Pusterviksteatern **GAS Lab: David Toop, electronica, Jörgen Adolfs-son, träblås och oud, Tuomo Haapala, kontrabas, Marie Selander, röst och Kristine Scholz, piano Thomas Gustafsson/ Lindha Svantes-son + elektronik, SubHarmonic Orchestra: trummor: Miko Rezler, trumpet: Staffan Svensson, piano: Harald Svensson, soundscapes: Daniel Pherson, fiktiva karaktärer: Ulriqa Fernqvist, Robert Bolin, sounds & sceniska skeenden: Peter Svenzon Jazz-electronica-ambient visuella förlopp**

kl 12.10-13.00 Lunchkonsert **Artisten Göteborgs Kammarsolister Dir:**

Gunno Palmquist Kristian Bredin: **Guises III Joel Eriksson: Tiling**

15-16.30 **Artisten A 505 Seminarium: Interpretens roll - Einar Nielsen**

19.30 **Konserthuset Göteborgs Symfoniker Dirigent Peter Eötvös Victoria Borisova-Ollas: Kingdom of Silence** (beställt av GAS och Rikskonserter) **Klas Torstensson: Stick on Stick, Igor Stravinsky: Mavra, opera i en akt**

20.30 Nefertiti **Jaap Blonk/Arnhem**

22.00 Nefertiti club **GAS/Ideal: Pan Sonic/Barcelona/Berlin Henrik Ry-lander/Göteborg Jean Louis Huhta/Stockholm**

Fredag 17 oktober

kl 12.10-13.00 Lunchkonsert/Seminarium **Artisten Ett exempel på konstnärlig forskning som använder konstnärliga strategier. En väg från Elegi av Carl-Axel Hall till Rilkeakvarell av Magnus Eldénius**

15-16.30 **Artisten A 505 Seminarium: Victoria Borisova-Ollas talar om sin musik och om sitt nya orkesterverk**

18.00 **Konserthuset Göteborgs Symfoniker Dirigent Peter Eötvös se torsdagens program**

20.30 Nefertiti **TheGothenburgCombo: David Hansson och Thomas Hansy, Musik för två gitarrer och elektronik av Blomdahl, Bergström, Carlsson, Hansson, Reich och Strindberg**

22.00 Nefertiti **Dhafer Youssef & Electric Sufi Paris**

Lördag 18 oktober

14.00 **Röda Sten Bruno Andersen, Amund Sveen, Pär Frid/Göteborg. Musik av Blomdahl, Frid, Forslund, Globokar, Kurtag, Kagel, Wallin m fl Invigning av Nordic Contemporary Craft 03**

16.00 **Konstmuseet Brytpunkt Duchamp med Mats Persson, Kristine Scholz och Sören Engblom/Stockholm Musik, film och elektronik av Cage, Duchamp, Satie och Stravinsky**

19.00 Pusterviksteatern **Duo Gelland/Strömsund, Musik av Dillon, Franke, af Malmborg Ward och Neuwirth, Fe:mail/Oslo med Lotta Melin/ Stockholm (i samarbete med Göteborg Dans & Teater Festival)**

21.00 Nefertiti **Pharoah Sanders Group/New York**

Söndag 19 oktober

18.00 **Konserthuset Ensemble Gageego!/Göteborg Dirigent Peter Eötvös Verk av Harvey, Isaksson, Saariaho och Sciarrino**

Varför har vi musik?

Många tycker illa om musik. Ibland upplevs den också som ett hot. I Talibanernas Afghanistan var inte bara kvinnlig skönhet utan också musik ett hot mot stabiliteten. Att fördöma musik är emellertid inte förbehållet stränga muslimska riktningar. I Rom, när kristendomen upphöjdes från förföljd sekt till statsreligion, utkämpades våldsamma ideologiska strider om musiken, som sågs som en förrädisk kvarleva från de hedniska riter (t.ex. Dionysoskulten), som lockade människor från den smala vägens askes till den eviga fördömsen. Och för hundra år sedan, i väckelserörelserna, brände spelmännen sina fioler – djävulens redskap. Och ”jazzen anfaller”, ”dansbaneeländet”, hårdrocken och rejkulturen etc. – det finns alltid en latent konflikt mellan musiken och det etablerade samhället.

Varför är det så? Vad är musik, egentligen? Kanske finns svaret just i den nämnda konflikten. Har musikens uppenbara kraft att hänföra eller väcka stark avsky möjligen någon väsentlig funktion för människan utöver den rent estetiska?

De lärde har delade mening. Tidigare hävdades ofta att musik är en trevlig, men biologiskt oviktig aspekt av det mänskliga livet. Något som vi har fått ”på köpet”, som en lyckosam biprodukt av andra viktigare förmågor, t.ex. språket eller förmågan att räkna. Den åländske neurofysiologen Ragnar Granit (nobelpris i medicin 1967), hävdade t.ex. att ”musiken är betingad av några nyttigare egenskaper och (...) har visat sig vara ofarlig i den naturliga urvalsprocessen och (har) därför undgått att förstöras.”

Granit trodde alltså att musik finns bara för att den inte varit tillräckligt skadlig för att selekteras bort i evolutionen. Samma sak tror fortfarande neurologen Jan Fagius, som i sin nyligen utgivna bok, ”Hemisfärernas musik”, skriver att ”i musiken finns

inget uppenbart inbyggt överlevnadsvärde (...) de här förmågorna (hänger samman) med viktiga egenskaper av annan karaktär”.

Det är ett föråldrat synsätt. Modern evolutionistisk antropologi ser inte bara människans fysiologi, utan också hennes beteenden och kultur som produkter av biologisk utveckling. Detta skrämmer slag t.ex. på naturvetenskapligt okunniga feminister, som kallar det ”biologism”. Och nog vantolkas och missbrukas dessa teorier. Men det betyder att förmågan att bygga kultur – och förändra den – ingår i vår medfödda utrustning. Och då inte bara passivt – att vi har resurserna: minnet, intelligensen osv. – utan också att kraften bakom kulturutvecklingen, driften till kultur inkl. driften till musik liksom till en rad andra beteenden; språket, det sociala organiserandet, kommunikation med kroppens yta (t.ex. kläder, rituell stympning som frisyr, tandfilning och omskärelse), behovet av att förklara världen (t.ex. religion, vetenskap), existerar därför att den har (eller har haft) biologiskt överlevnadsvärde.

I ett mångkulturellt perspektiv är musik och dans olika sidor av samma mynt. Uppdelningen i två åtskilda former, som vi tar för given, är en sentida uppfinning. I enkla, skriftlösa samhällen med svagare arbetsdelning saknas nästan alltid ord för det ena utan det andra. Man har i stället begrepp som omfattar både musik och dans – och kanske lite till. Ett känt exempel är bantuordet ”ngoma”, som betyder: dans, sång, spel på trumma, upprymdhet och gemenskap. Någon särskild beteckning på just den akustiska aspekten av helheten saknas.

Moderna antropologer ser alltså dans och musik som centrala redskap för att bygga samhällen. T.ex. den israeliske arkeologen Yosef Garfinkel visar, bl.a. med bilder på keramik och grottväggar, att kollektiv dans är ett urgammalt fenomen. Just dansen tycks ha haft en sammanhållande och rituellt betydelse, grundläggande för samhällets eller gruppens fortbestånd. I det perspektivet kan man kanske säga

att musiken kan ha uppstått som den akustiska, samordnande, aspekten av dansen. Att musik och dans har denna viktiga funktion, att vara redskap för riter där man upprättar och bekräftar maktförhållanden, instiftar, inviger, hyllar och förstärker värden, är tydligast i skriftlösa samhällen t.ex. i afrikanska samhällen fram till 1900-talet – däremot inte i vårt moderna samhälle. Skriften har nämligen kommit med i spelet.

Skriften, som har några tusen år på nacken, är kopplad till uppkomsten av stora samhällen. Den blev förutsättningen för den moderna kulturen. Skriften bär vårt kollektiva minne, vår kunskap, våra berättelser och myter, nästan allt sådant som tidigare ombesörjdes av musik och dans (tillsammans med andra beteenden, som vi numera räknar till kategorin ”konst”). Men att skriften också har tagit över samhällets rituella struktur är det mest avgörande.

Låt mig ta ett exempel. Detta hände i Sverige på 1980-talet. Ett gift par med gemensamma barn och gemensam egendom ville skilja sig. De gick till pastorsexpeditionen för att ansöka om äktenskapsskillnad. Men ett oväntat problem uppstod: vigselprästen hade glömt att underteckna äktenskapsbeviset – och han var nu död. Nu läste sig hela det legala systemet. Den traditionella riten, bröllopet, med sin form, brudklänning, frack, brudnåbbar, ”Mendelssohn” in och ”Ulfåsa” ut, risgryn och fest, hade ingen legal betydelse. I vår tid är sådant bara dekoration. Det är i det skriftliga dokumentet (den skriftliga rituella ”handlingen”, ”akten”), som den legala kraften, magin, sitter. Först efter en lång komplicerad process, en omfattande mängd formaliserade dokument och protokoll (dvs. skriftliga rituella akter) från regering, lagråd och riksdag kunde blockeringen lösas upp och skilsmässan genomföras. Så fungerar det moderna skriftsamhället. Skrifthandlingar bär strukturen. I all tid före skriften skapades strukturen genom att vi utförde handlingar med hjälp av våra biologiskt nedärvda rituella redskap, främst musik och dans.

Skriften är en teknologi. Musik och dans är inte teknologier. De är i stället djupt rotade mänskliga beteendedrifter och därigenom oavvisliga. I varje ny generation återuppstår benägenheten till musik och dans på nytt – obevekligt och med full kraft. Och varje ny generation tar till musiken för att skapa sina egna identitetsriter, något som utnyttjas av den moderna musikindustrin. Men musiken (och dansen) blir då också ofrånkomligen ett hot mot den i skrift sanktionerade mytologin och ett hot mot de grupper, som strävar efter att bygga upp en samhällelig disciplin inriktad på vördnad och lydnad inför skriften. Skriften i form av helig skrift, som Bibeln eller Koranen, eller lagbok och förordning.

Därför förbjöd talibanerna musiken och dansen. Därför förbjöd också frikyrkans predikanter fiolspelet och dansen. Därför hatade 1940-talets nationella moralister jazzen. (De var också rasister.) Nutidens rejvkommission kämpar inte bara mot drogliberalismen utan lika mycket mot det främmande, hotfulla och latent upproriska i den odisciplinerade hängivenheten hos dansande ungdomar.

Skriften är inte bara motståndare till musiken. I Europa för ungefär tusen år sedan ingick nämligen musik och skrift en allians. Musikskriften, notskriften, uppstod och en ny estetiskt vetenskaplig utveckling tog fart. Den skulle leda fram till den västerländska musikens speciella karaktär, t.ex. polyfonin som

bl.a. avsatte den harmonik som ger struktur till vår tids populärmusik och folkmusik, inklusive stora delar av "världsmusiken". Skriften är också förutsättningen för den vidare utvecklingen av konstmusiktraditionen, en tradition som borde räknas till världsmusiken, men som inte får det.

Gunnar Valkare

ANNONSERA I TONSÄTTAREN

Från och med i år säljer vi även annonsplats i tidningen

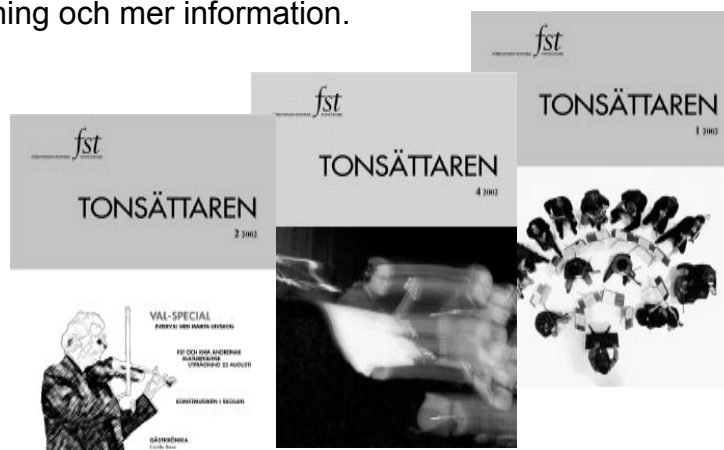
TONSÄTTAREN kommer ut med 4 nummer per år. Upplaga 1800 exemplar. Om ni bokar annonsplats i 4 nummer lämnas 15% rabatt på nedanstående priser.

Halvsida format 165 * 128,5 mm alt 80mm*257mm 2 800 kr + moms
Kvartssida format 80mm*128,5 mm 1 500 kr + moms

Kontakta Astrid Öman för bokning och mer information.

astrid.oman@fst.se

08-783 88 42

**Porto
Betalt**

Föreningen svenska tonsättare
Box 273 27
102 54 Stockholm

KONSERTER OCH URUPPFÖRANDEN

OKTOBER

- 02 Kroumata 25 år Göteborgs konserthus 19.30 André Chini, Le chant des coquillages Sven-David Sandström, Drums
- 02 Göteborgsmusiken, Kronhuset Göteborg, dir. Alexander Hansson, Ola Persson klarinett. Olov Helge, Ovazione no 3, Släptåg uruppf. & Upptåg, Pavol Simai, Clariccon
- 03 Kroumata 25 år Göteborgs konserthus 18.00 (äv 4/10 kl 15.00) Sven-David Sandström, Concert pieces f perc. and orchestra, Uruppförande
- 03 Cristian Marina, High anxiety, Ensemble of the Conservatory of Amsterdam, ISCM-World Music Days Slovenien
- 08 Eric Ericsons kammarkör, dir E Ericson, Stockholms konserthus 19.30. Ingvar Lidholm, Nytt verk, Uruppförande, Sven-David Sandström, April och Tystnad
- 09 Albert Schnelzer, *Village Music*, Svenska blockflöjtskvartetten, Vasabryggeriet, Borlänge (11/10 Konsakademiens Hörsal, Stockholm kl. 14.00, 14/10 Dalarnas museum, Falun)
- 09 Karin Rehnqvist, Arktis Arktis!, Västerås sinfonietta, dir Hannu Koivula
- 09-12 Marie Samuelsson, Solo ur Golek, koreografi Per Jonsson, Kulturhusets hörsal, Stockholm (9/10-11/10 kl 19.00, 12/10 18.00)
- 10 Staffan Mossenmark, Konsert för båt, GAS-festivalen, Magasin 2 Göteborg
- 11 Mats Larsson Gothe, Höstsång, Marcus Jupither bar. Akademiska Kapellet dir. Stefan Karpe, Uppsala universitet.
- 11 - 19 GAS-festivalen i Göteborg
- 11 Fredric Bergström, Set the 'Fire Inside us' on Fire, GAS, Uruppförande
- 11 Mats O Hansson, Verklärte faune, Stefano Malferrari, Bologna, Italien, Uruppförande
- 13 Erik Peters, *Infantile Omniscience*, GAS, Göteborg, Uruppförande
- 14 Erik Peters, *Infantile Omniscience*, Nya Perspektiv, Västerås
- 14-18 Fredrik Österling, Quartetto;étude sentimentale, VOX vokalkvartett, Festival octobre, Normandie (äv 19/10 Centre culturel Suédois Paris)
- 15 Jesper Nordin, Vintage, Niklas Brommare slagv, IRCAM, Paris Uruppförande
- 15 Jan Sandström, Surge aquilo, Radiokören, Stefan Parkman, Berwaldhallen
- 16 Sven-David Sandström, Concert Pieces, Kgl filharmonikerna, Kroumata, dir. Stefan Solyom Konserthuset Stockholm 19.30 (även 17/10 18.00)
- 17 Fredric Bergström, Combo Song, Gothenburg Combo, GAS, Nefertiti
- 16 Fredrik Österling, Ange entre anges, Ensemble Reconsil, dir. Roland Freisitzer, Wien, Stadtinitiative
- 19 Fredrik Österling, *Wir sind nur Mund*, Mikaeli kammarkör, dir. Anders Eby, Nybrokajen. Stockholm
- 20 Palle Dahlstedt, KARG, Ensemble 2000, Kgl Musikaliska Akademien Århus, Danmark, Uruppförande
- 25 Per Gunnar Petersson, Omnia tempus habent, Radiokören, Berwaldhallen, Uruppförande
- 30 Anders Hultqvist, Tiden far i träden - ett Requiem, Rilke ensemblen och Musica Vitae, Domkyrkan i Växjö 19.00 (äv Nya Örgryte k:a Göteborg

31/10 19.30 och Domkyrkan i Lund 3/11)

- 30 OD:s jubileumskonsert dir. Robert Sund, Uppsala universitetsaula Daniel Börtz, Om ondska, Uruppförande Karin Rehnqvist, Större och mindre, Uruppförande
- 31 Björn Linnman, De hemliga orden från Nag Hammadi, Mikael Samuelsson, Vestmannaia ensemblen Västerås konserthus, Uruppförande

NOVEMBER

- 05 Mats O Hansson, Kaliyuga, Catalyst Ensemble, St. Pauls Hall, Huddersfield, England
- 06 Jan Sandström, Biegga Luothe, Radiokören, Fredrik Malmberg, Berwaldhallen
- 06 Albert Schnelzer, Apollonian dances, B Skarström vln, J Hugosson pno. Svenska kyrkan, London, England
- 06 Mats Larsson Gothe, Cielo, Kgl Filharmonikerna, dir. Alexander Lazarev, Stockholms konserthus (även 8/11) Uruppförande
- 08 Albert Schnelzer, Solitude, B Skarström vln, Aufstehungskirche, Reutlingen, Tyskland
- 09 Albert Schnelzer, *Water Dance*, Martin Edin piano, Konsertsalen, Musikhögskolan Örebro, kl. 16.00 Uruppförande
- 08 Rolf Martinsson, Wind layers, Stockholms Blåsansorkester, dir B Tommy Andersson, Nybrokajen 11, Stockholm
- 08 Jan Yngwe, Ramaskri, för kör a cappella, dir Jan Yngwe, Göteborgs Domkyrka
- 10 Olov Franzén, *La terza via*, Olov Franzén vlc, Sambiblioteket Härnösand
- 14 Musik av bla Sven-David Sandström, Sven Ahlin, Ensemblen för ny musik, dir. E Nilsen, Artisten Göteborg,
- 12 Albert Schnelzer, *Village Music*, Svenska blockflöjtskvartetten, Kalmar
- 13 Hans Gefors, Ostyckad tid, MSO, dir Christoph König, Malmö, Uruppförande
- 15 Anders Eliasson, Ostacoli, Uruppförande Uruppförande (15/11 Ronneby, 16/11 Västervik, 17/11 Kalmar, 18/11 Oskarshamn) Camerata Roman, ledare Levon Chilingirian.
- 18 Anders Eliasson, Disegno, Ardittikvartetten, Grünwaldsalen, Stockholm 19.30
- 18 Konsert inriktad på videokonst och musik Artisten, Göteborg 18.00, Jim Berggren, bildkonstnär, Michell Droetto, bildkonstnär, Ali Momeni, datorartist, Åke Parmerud, tonsättare, Natural Artefacts: Per Anders Nilsson, tonsättare/datormusiker, Susanna Lindeborg, piano, Ove Johansson, saxofon
- 19 Fredrik Ed, When she comes, Storströms kammarensemble, Köpenhamn (även Mazettisalen Malmö 20/11)
- 22 Anders Nilsson, Klassresan, Operahögskolans elever, Snyko, dir. Thomas Schuback, regi Claes Fellbom, Elektrascenen Stockholm, (spelas även 24,25,27,29 samt 2/12) Urpremiär
- 26 Lars Indrek Hansson, Sonodram, Göteborgsmusiken, dir Jerker Johansson, Kronhuset, Göteborg, Uruppförande

DECEMBER

- 04 Albert Schnelzer, Apollonian dances, B Skarström vln, J Hugosson pno. München (5/12 Karlsruhe, 6/12 Münsingen) Tyskland
- 04 Fredrik Ed, Chère Lilith, L'orchestre de Flute Francais, Salle Alfred Cortot, Paris
- 07 Ulf Grah, Nocturne and Schertzo, Ottomani, Nicolaisaal, Potsdam Tyskland
- 09 Ulf Grah, Toccata för klockspel, Storrs Congregational Church, USA
- 12 Arne Mellnäs, Den natten, Radiosymfonikerna, Radiokören, Susanna Berwaldhallen, Uruppförande
- 12 Fredric Bergström, Adjust Memento, Stuart Saunder Smith ensemble, Baltimore, USA, Uruppförande